

Деякі гріхи, якщо вони вчиняються духовними особами, розцінюються як проступки в силу того, що ці особа мають бути зразком для мирян, але, навпаки, надають дурний приклад. Наприклад, пияцтво, гра у азартні ігри, перебування у місцях розпусти у разі винесення їх кліриками тягнуть за собою виверження з сану.

На відміну від гріха, який може бути як вольним, так і невольним і підлягає духовному лікуванню, канонічний проступок володіє усіма ознаками правопорушення, може бути визначений і його склад. Безумовно, кожен канонічний проступок є гріхом, але не далеко кожен гріх є канонічним проступком. Для формального визнання гріху проступком потрібно визнання його таким у каноні і встановлення виду та міри канонічного покарання. Встановлення наявності події та складу канонічного проступку відбувається за встановленою процедурою уповноваженими особами та органами, до яких відносяться єпископ, церковний суд (єпархіальний, загальноцерковний, суд архієрейського або помісного собору). При винесенні рішення про призначення канонічного покарання церковний суд виходить зі ступеню гріховної омани, завданої церкві та її членам шкоди, каяття тощо. При цьому, головною метою канонічного покарання є не кара, відплата за діяння, а намагання знов таки «вилікувати» грішника, а якщо це неможливо, відторгнути його від церковної спільноти задля збереження її цілісності і безпеки.

Сугацька Н. В.

*Миколаївський комплекс Національного університету «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін, кандидат історичних наук, доцент*

«ПРАВЕДНИКИ НАРОДІВ СВІТУ» НА МИКОЛАЇВЩИНІ

Друга світова війна була надзвичайно багатою на явища — феномени, властиві тій чи іншій державі в різні періоди. Одним з таких явищ був, з одного боку, колабораціонізм, з іншого — діяльність «Праведників народів світу».

Антиєврейський геноцид на окупованих українських землях здійснювався силами німецьких та румунських загарбників при допомозі та підтримці колаборантів із числа місцевого населення, які брали участь в усіх заходах у виявленні, ізоляції, конвоюванні та безпосередньому знищенні євреїв.

Питання про ставлення основної маси українського населення до євреїв у часи окупації є досить неоднозначним. Більшість пересічного українського населення виявляла більшу чи меншу міру нейтральності по відношенню до подій Голокосту.

Але навіть при скрутних умовах окупації серед українців були люди, які ризикували своїм життям та життям близьких, надаючи допомогу і переховуючи євреїв. Багато документів свідчить, що багатьом євреям вдалося врятуватися від акцій масового знищення лише завдяки допомозі місцевого населення. Зрозуміло, що рятівники керувалися тільки власним сумлінням і робили свій вибір свідомо, попри страх смертної кари внаслідок порушення заборон окупаційної влади. Наведемо лише кілька прикладів.

Відомим є такий факт: щодня євреїв, які утримувалися на кладовищі, виводили до криниці на вулиці II-й Інгульській, щоб вони могли набрати води. Там влаштовувалася

черга за водою. Цим скористалися кілька підлітків – жителів селища Водопій. Хлопці відволікали увагу охорони, даючи можливість втекти і сховатися кільком в'язням-євреям. Імена підлітків відомі, це Ф. Бондар, М. Буртиш, А. Горovenko, М. Щербина. Підліткам вдалося врятувати шістьох євреїв, що були приречені на знищення. Місцеві жителі приносили і намагалися передати євреям їжу та воду, обминаючи охорону. У той час не тільки допомагати євреям, але навіть виявляти симпатію до них було смертельно небезпечно. Люди розуміли, що допомога євреям означає ризик для власного життя. Але навіть при таких жакливих умовах українці ризикували своїм життям і надавали допомогу євреям. Форми такої допомоги були різні – українське населення ділилося харчами та одягом з в'язнями гетто і таборів, допомагало сховатися тим євреям, яким вдалося втекти, українські жінки брали до себе в сім'ї і виховували єврейських дітей.

Я. М. Дрізо, який опинився в Миколаєві восени 1941 р., переховувався у жителів Миколаєва Швирьова та Суботіної, пізніше в Котовську весь час окупації його переховувала родина Зелінських. Він врятувався лише завдяки допомозі цих сміливих людей (Дрізо Я. М. Когда грохотала война... (Документи моей биографии) / Я. М. Дризо – Николаев: Атолл, 2004, с. 15, 18 – 22).

Д. Ф. Швацька переховувала єврейського хлопчика Мішу, батьки якого були розстріляні. Маючи своїх власних маленьких дітей, не дивлячись на страшний ризик, вона врятувала йому життя (Інтерв'ю з Бакларовою Л. П., 2009. Архів автора).

К. Ф. Губарева (місто Первомайськ) під час війни переховувала Я. Х. Блейза – чоловіка рідної маминої сестри, жителя міста Одеси. Він розповів їй, що всіх євреїв м. Одеси вивозили в с. Богданівку Доманівського району, де катували і розстрілювали. Якову дивом вдалось втекти. В дім, де проживала Клавдія Федорівна, поселили трьох німців. Якова Харитоновича ховали на горищі. Так його переховували два роки. В березні 1944 року м. Первомайськ звільнила Радянська Армія. Яків Харитонович відправився на фронт в район м. Кишенева, після війни повернувся в рідну Одесу (Інтерв'ю з Губаревою К. Ф., 2009. Архів автора).

М. К. Казко, І. В. Абакумов, І. Т. Чабанок, А.І. Домущей (Вознесенський район) по черзі в 1943 році переховували Ігу Терлецьку та двох її маленьких дітей – мешканців м. Одеси, які рятувались від окупантів. Чабанок І. Т. зробив їм підробні документи і допомагав з житлом. Після окупації сім'я Терлецьких повернулась в м. Одесу (Інтерв'ю з Чабанком М.І., 2009. Архів автора).

14 вересня 1941 року проведено розстріл єврейського населення в селищі Нагартав Березнегуватського району. Очевидець страшних подій В. Тицький свідчив, що фашисти не помилювали навіть хворих – для них було спеціально виділено 10 підвід, які підвозили намічені жертви до місця розстрілу; дітей наколювали на багнети і через голови людей кидали в яр. Так знищили 865 євреїв – все єврейське населення Нагартав, яке не змогло евакуюватися (Миколаївщина в роки Великої Вітчизняної Війни: 1941 – 1944 (До 60-річчя визволення області від німецько-румунських окупантів) / Шитюк М. М., Багмет М. О., Горбуров С. Г. та ін. – Миколаїв: Квіт, 2004, с.250). Завдяки людяності місцевого населення вдалося врятуватися сім'ї Горенштейнів. Вони були біженцями з Кишенева. Їм порадили змінити прізвище на Зелінські. Колишній директор школи Ф. Олєфіренко допоміг їм на перших порах продуктами. Він відрекомендував єврейську сім'ю, як своїх

знайомих, а з часом знайшов житло у порожньому будинку. Допомагав сім'ї і староста І. Максименко. Він переселив Горенштейнів до віддаленого будиночка в саду колгоспу «9 січня». Це й врятувало їх від розстрілу. Цій єврейській сім'ї пізніше допомагали і сусіди Шмальдії.

Про таких людей із вдячністю згадують євреї, яким вдалося врятуватися і вижити в час окупації. У повоєнний період по всій Європі велися пошуки людей, що рятували євреїв від нацистського терору. Уряд Ізраїлю присвоїв їм звання «Праведників народів світу», що є однією з найбільш почесних міжнародних відзнак у світі. По Україні цим званням відзначено 2363 особи, серед яких більше десяти осіб – мешканці Миколаївщини. Кількість таких людей значно більша, але нажаль, розшукова робота розгорнулась лише у 90-х роках ХХ століття, коли багато з цих людей вже пішли з життя, а ті, що дожили, часто не могли знайти свідків, які могли б підтвердити їх участь у врятуванні євреїв.

Ткаля О. В.

*Миколаївський комплекс Національного університету «Одеська юридична академія»,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін*

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ «ІМУНІТЕТНИХ» НОРМ ПРАВА

Для більш повного визначення смислового навантаження юридичної категорії «правовий імунітет», практики застосування положень, які наділяють окремих суб'єктів правовими імунітетами, необхідно звернутися до принципів правових імунітетів, які є фундаментальними, базовими положеннями, визначають юридичну природу, нормативне визначення і порядок застосування правових імунітетів, що є важливою передумовою для формування законності в процесі використання правових виключень взагалі, та імунітетів, зокрема. Як справедливо зазначають представники науки теорії права, принципи являють собою об'єктивно притаманні праву беззаперечні вимоги, які пред'являються до учасників суспільних відносин з метою гармонічного поєднання індивідуальних та громадських інтересів (Ткаля О. В. Правовий імунітет в Україні: загальнотеоретичне дослідження: дис... кандидата юрид. наук: 12.00.01 / О. В. Ткаля – Одеса, 2010. – С.5). Ступінь розробленості проблеми визначення принципів правового імунітету визначають праці вітчизняних і зарубіжних фахівців у галузі юриспруденції. Серед них слід назвати теоретичні дослідження таких науковців, як М.І. Козюбра, А. Ф. Крижанівський, О. В. Малько, С. В. Мірошник, І. С. Морозова, Ю. М. Оборотов, П. М. Рабінович, О. Ф. Скакун, С. Ю. Суменков, М. В. Цвік, Ю. А. Юшкова та ін.

Принцип законності являє собою загальноправовий принцип, відповідно до якого нормативне закріплення, практичне застосування правових імунітетів має здійснюватися виключно у відповідності до правових установлень. Щодо застосування імунітетів слід визнати й використання принципу публічності (офіційності), відповідно до якого всі державні органи й посадові особи, встановивши факт наявності підстав для використання імунітетних норм, зобов'язані забезпечити їх застосування незалежно від бажання